Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mertxe Larrarte Zuzaia

Hondarribia, Gipuzkoa (1933)

Aurkibidea

Biografia

Santa Engrazian jaioa, Larrartene etxean. Guraso biak hondarribitarrak zituen. Aita igeltseroa zen. Hamabi anai-arrebatatik zazpi irten ziren aurrera; zaharrena gerran hil zen. Ez zuten ganadurik, baina bai baratzea, oiloak, untxiak eta txerria. Gurutzeko mojekin ikasi zuen, eta lana ere hantxe egin zuen urte askoan, bai sukaldari moduan eta baita jolas-orduetan umeak zaintzen ere. Besteak beste, gerra ondorengo gose garaiaz mintzatu zen.

Zintak

HON-052

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2011-08-30
- **Iraupena**: 88 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia

HON-053

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2011-08-30
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Eiger itsasargira, aitarekin kamioian

- **Erref**: HON-052/003
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:03:23. **Bukatu**: 00:06:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Beraien etxeak izenik ez zuen, abizenetik deitzen zieten: Larrarte. Denek ezagutzen zuten elkar. Hondartza urruti zegoen beraientzat. Aitak kamioiak zituen, eta Eiger itsasargira joaten ziren. Beheko bidea egin gabe zegoen. Kamioi gutxi zegoen herrian. Tranbia hondartzaraino joaten zen udan.

2. Hanka-hutsik ibiltzen ziren

- **Erref**: HON-052/004
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:06:48. **Bukatu**: 00:09:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Etxeginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Bere aita igeltseroa zen, eta eraikuntzan lan asko egin zuen. Etxeak egiten eta berritzen ibiltzen zen. Baserritarra zen, Nabarroneakoa, itsasargi ondokoa. Oinez joaten zen mezetara handik, alpargatak beso azpian hartuta. Normala zen hanka-hutsik ibiltzea.

3. Anaia zaharrena gerran hil zen

- **Erref**: HON-052/005
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:09:29. **Bukatu**: 00:10:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Hamabitik zazpi senide irten ziren aurrera. Anaia zaharrena gerran hil zen, Huescan. Berak hiru urte zituen. Dirua ordainduta libratu zuten soldadutzatik, baina gero kintak harrapatu zuen. Musika bandarekin egin zioten elizkizuna.

4. Lehenengo boligrafoa ikusi zuenekoa

- **Erref**: HON-052/007
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:11:20. **Bukatu**: 00:13:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Beste aurrerapen batzuk

Laburpena:
Bizitza osoa auzoan pasatu du. Umetan pospolo kaxekin jolasten zuten. Jostailurik ez zegoen, ezta boligraforik ere. Lehenengo boligrafoa. Lumak bazituzten. Bidasoa errekan igerian.

5. Etxe gutxi zegoen Kostan; baratzeak

- **Erref**: HON-052/008
- **Iraupena**: 0:03:15. **Hasi**: 00:13:57. **Bukatu**: 00:17:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:
Etxe gutxi zeuden Kostan, Amuterainoko bidean. Baratzeak. Artoa eta babarruna; herri lurrak ziren, eta ospitalekoek erabiltzen zituzten. Saltzen jarri zituzten gero; aitak erosi zituen. Orduan jaten zituzten berdurak.

6. Txerria hil, eta odolkiak egiten

- **Erref**: HON-052/009
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:17:12. **Bukatu**: 00:19:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Txerria hiltzen zuten etxean. Mezetatik bueltan, kafea hartu eta txerria hiltzera. Odolkiak egiten zituzten. Portuan erosten zituzten espezieak. Txori bat pasatu da. Odola hartzea.

7. Txerriaren odola hartzen

- **Erref**: HON-052/010
- **Iraupena**: 0:04:30. **Hasi**: 00:19:55. **Bukatu**: 00:24:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra ondoan parte eman behar zen udaletxean, animaliaren bat hiltzeko. Txerria erosten zuten. Errazionamendua ez kentzeko, isilka hiltzen zuten txerria. "Txerristegia". Mailuarekin jotzen zioten buruan. Porronean hartzen zuen odola.

8. Txerria isilka erretzen

- **Erref**: HON-052/011
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:24:25. **Bukatu**: 00:27:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Sua ematen zioten txerriari, baina urrutitik ez ikusteko, bidoi bat erabiltzen zuten. Zizeroak ibiltzen ziren. Laranjak edo ardoa Irundik ekartzeko, ordaindu beharra. Txerria garaje barruan garbitzen zuten gero. Artoa kentzen zieten.

9. Txerria zatitu eta gazitzen

- **Erref**: HON-052/012
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:27:13. **Bukatu**: 00:30:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Zatitu eta gazitu egiten zuten txerria. Hozkailurik ez zen. Odolki asko egiten zituzten, eta berriz egosten zituzten, ez hondatzeko. Listaria, odolkiak lotzeko.

10. Txorizoak egiten zituzten

- **Erref**: HON-052/013
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:30:15. **Bukatu**: 00:32:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Txorizoak nola egiten zituzten. Txerriaren urdaila urtu, eta lurrezko ontzietan jartzen zituzten txorizoak, ondo mantentzeko. Hesteak garbitzeko ura bazuten etxean.

11. Ohera goiz, eta goiz jaiki

- **Erref**: HON-052/014
- **Iraupena**: 0:04:35. **Hasi**: 00:32:00. **Bukatu**: 00:36:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Aurreko etxean ez zuten dutxarik. Ilundu orduko ohera joaten ziren, eta goiz jaiki. Amak kafea eramaten zion semeari ohera. Gizonak dena listo zuen etxean. Irratia. Aitaren lan orduak; afari-merienda egiten zuten. Zer jaten zuten.

12. Bakoitzak bere plateretik; ardoa, neurrian

- **Erref**: HON-052/015

- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:36:35. **Bukatu**: 00:38:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Bakoitzak bere plateretik jaten zuen, baina ezagutu du denak batetik jateko ohitura, baserrietan. Ardoa edaten zuten etxean, baina neurrian. Aita eta anaiak ez zituen inoiz mozkor ikusi.

13. Sagardoa egiten zuten, eta botilaratu

- **Erref**: HON-052/016
- **Iraupena**: 0:05:36. **Hasi**: 00:38:01. **Bukatu**: 00:43:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagardoa egiten zuten etxean. Kupelean sartzen zen anaia. Dolareak non zeuden. Garlian ekartzen zuten sagardoa etxeraino, behi parearekin edo kamioiarekin. Botila faltan izaten ziren. Kortxoak egosi egiten zituzten.

14. Sagarrak, sagardoa eta sagardotegiak

- **Erref**: HON-052/017
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 00:43:37. **Bukatu**: 00:47:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagardoa zernahi sagarrekin egiten zutela uste du. Nafarroatik eta Goierritik ekartzen zituzten sagarrak. Ume batzuk sagarrak ebasten ibiltzen ziren. Etxe askotan zeuden dolareak. Sagardotegiak. Emakumeak ez ziren tabernatara joaten, elizan ere aparte esertzen ziren.

15. Gerra ostean, diru gutxi eta errazionamendua

- **Erref**: HON-052/018
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:47:25. **Bukatu**: 00:49:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Etxean beti zuten pilotaren bat, aitak ekarrita, baina ez zen normalena. Ez zegoen dirurik, eta gerra ondoan diruarekin ere ezin erosi. Errazionamenduko azukrea. Goizaldean jartzen ziren ilaran, haragia erosteko.

16. Txekorrak isilpean hiltzen, etxean

- **Erref**: HON-052/019
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:49:17. **Bukatu**: 00:52:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Txekorra isilpean etxera eraman, hil eta partitu egiten zuten fraide eta mojekin. Haiekin harreman ona zuten. Gurutzeko mojekin ibili zen, baina denbora gutxian. Anaietako batek batxilerra egin zuen.

17. Gurutzeko ikastetxean lanean

- **Erref**: HON-052/021
- **Iraupena**: 0:03:47. **Hasi**: 00:53:21. **Bukatu**: 00:57:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:
12 urte arte ibili zen mojetan. Ahizpa moja joan zen. Ikastetxean lanean ibili da sukaldari moduan eta umeak zaintzen. Ikasten ibili zen garaiko zigorrak. Mutilekin gogorragoak izaten zirela uste du.

18. Eskola bukatu orduko lanera

- **Erref**: HON-052/023
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:57:53. **Bukatu**: 00:59:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Lehen, Jaunartzea egin orduko lanean hasten ziren. Mutilak peoi, neskak neskame. Hasieran ez zuten kobratzen. Errazionamenduko tabakoa trukatu egiten zuten.

19. Hendaiatik ogi zuria ekartzen

- **Erref**: HON-052/024
- **Iraupena**: 0:05:12. **Hasi**: 00:59:56. **Bukatu**: 01:05:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Ogia Hendaiatik ekartzen, isilpean. Karabineroek kendu egiten zieten, harrapatuz gero. Kafea eta garbantzuak. Batelean joaten ziren batzuek. Hendaiako bixintxo festak.

20. Angulak merke zeuden

- **Erref**: HON-052/025
- **Iraupena**: 0:04:40. **Hasi**: 01:05:08. **Bukatu**: 01:09:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Angulak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Angulak merke zeuden, eta edozein egunetan jaten zituzten, baita gosaltzeko ere. Eguraldi txarrarekin joaten ziren anguletara erriora, batelekin. Baia. Angulak nola hil. Hendaiara angulak erostera. Kalamartza (bogabantea).

21. Langosta, kalamartza eta bakailaoa

- **Erref**: HON-052/027
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 01:10:23. **Bukatu**: 01:12:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Fauna » Natura » Itsas fauna » Arrainak
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Kalamartza (bogabantea) kaiolarekin harrapatzen zuten. Beraiek egiten zituzten kaiolak, egurrezkoak. Aita kamioiarekin joaten zen bila. Donostiara saltzen zituzten. Langile pobreen jana zen bakailaoa.

22. Antxoa eta arrain saltzaileak

- **Erref**: HON-052/028
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 01:12:56. **Bukatu**: 01:14:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Fauna » Natura » Itsas fauna » Arrainak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Antxoa asko jaten zuten. Painelua betetzen zieten arrantzaleek. Arrain saltzaileak, antxoa saltzen. Txipiroiak, dontzeilak, krabak... Arroketako aingirak.

23. Muskuiluak patatekin

- **Erref**: HON-052/029
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 01:14:25. **Bukatu**: 01:16:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Muskuiluak hartzera, arroketara, aitarekin. Muskuiluak nola prestatzen zituzten, patatekin. Ez da lapa zalea.

24. Karakolak jateko ohitura, Eguberrietan

- **Erref**: HON-052/030
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 01:16:20. **Bukatu**: 01:18:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
Karakolak ez zaizkio gustatzen, baina bazen jateko ohitura Gabonetan. Nola garbitzen zituzten.

25. Katua jatea ohikoa zen

- **Erref**: HON-052/031
- **Iraupena**: 0:04:25. **Hasi**: 01:18:36. **Bukatu**: 01:23:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Katuak jaten zituzten, batzuek jakinda eta beste batzuek jakin gabe. Langileek jaten zuten, amak prestatuta. Elkarteetan egiten zituzten tranpak. Zaldi haragia ere ez zuten nahi batzuek.

26. Ama arrain saltzaileekin tratuan

- **Erref**: HON-052/032
- **Iraupena**: 0:04:11. **Hasi**: 01:23:01. **Bukatu**: 01:27:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Fauna » Natura » Itsas fauna » Arrainak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Amak arraina ondo ezagutzen zuen, baserritarra izan arren. Tramana eta potza oso antzekoak ziren. Arrain mota asko saltzen zituzten saltzaileek etxez etxe, egunekoa. Builaka. Lehenengo iristen zenak gehiago saltzen zuen. Lanperna beroak saltzen zituzten baserritarrek.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com